

тексту; встановити межі речень, правильно оформити на письмі; замінити недоречно вжиті слова; доповнити текст / увиразнити зміст (відповідно до певного завдання); дописати текст (відсутня одна зі структурних частин); виправити орфографічні й синтаксичні помилки в тексті.

Змістове наповнення завдань характеризується практичним спрямуванням, тобто наближене до реальних умов, інтересів і життєвих запитів молодших школярів.

Наведений перелік типів завдань для діагностики вочевидь охоплює найбільш значущі очікувані результати навчання писемного мовлення: орфографічні й пунктуаційні навички, графічні й технічні навички, зв'язні висловлювання, швидкість письма, культура оформлення письмових робіт.

Прогнозуємо, що використання запропонованого інструментарію діагностики дозволить отримати цілісні наочні показники для аналізу і встановлення навчальних втрат учнів, формулювання висновків та ухвалення відповідних рішень щодо подальшої оптимізації освітньої діяльності.

Список використаних джерел

1. Навчальні втрати: причини, наслідки й шляхи подолання. URL: [Навчальні втрати: причини, наслідки й шляхи подолання – Освіта.UA \(osvita.ua\)](https://osvita.ua)
2. Онопрієнко О. В. Навчальна аналітика у визначенні навчальних втрат молодших школярів в умовах воєнного стану. *Актуальні проблеми педагогічної освіти: новачії, досвід та перспективи: збірник тез доповідей III Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю (20 квітня 2023 року, м. Запоріжжя)*. Запоріжжя : Запорізький національний університет. С. 121–122. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/734986>

Листопад Наталія Петрівна,
науковий співробітник відділу початкової освіти імені О. Я. Савченка,
Інститут педагогіки НАПН України, м. Київ

УПРОВАДЖЕННЯ ТЕХНОЛОГІЇ ФОРМУВАННЯ В УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ УМІНЬ РОБОТИ З ДАНИМИ

Упровадження ідей Нової української школи зумовило внесення змін у Державний стандарт початкової освіти та програми освітніх галузей. У зміст математичної освітньої галузі введена змістова лінія «Робота з даними», яка передбачає ознайомлення учнів на практичному рівні з найпростішими способами виділення і впорядкування даних за певною ознакою. Оскільки раніше цей зміст у нормативних документах не виокремлювався, то система завдань та методичні рекомендації щодо отримання запланованих результатів практично відсутні. Це і стало підставою для дослідження цієї проблеми, а саме: розроблення дидактичного забезпечення формування умінь роботи з даними на уроках математики та його упровадження в навчальний процес.

Оскільки обсяг змістової лінії «Робота з даними» невеликий, цей матеріал вивчається на основі змісту інших ліній математичної освітньої галузі. Дослідження показало, що найбільша кількість завдань на роботу з таблицями і діаграмами відноситься до змістового наповнення лінії «Числа, дії з числами. Величини». Система завдань, розроблена у ході дослідження, лише доповнює чинні підручники, не замінюючи завдань, які в них розміщені.

Розроблена технологія формування умінь роботи з даними характеризується діагностичною постановкою мети, чіткою організацією всього ходу навчання на досягнення основних цілей та запланованих результатів навчання; містить діагностику навчальних результатів, необхідну для корекції знань та умінь учнів і самого освітнього процесу. У цій технології передбачено вибір оптимальної для конкретних умов навчання системи педагогічних технологій. У процесі впровадження використано елементи проєктної та ігрової технологій, технології «б цеглинок LEGO», технології розвитку критичного мислення учнів у контексті формування в учнів початкової школи умінь роботи з даними на уроках математики.

Узагальнювально-впроваджувальний етап дослідження проходив в умовах дистанційного і змішаного навчання, тому в деяких ситуаціях унеможлилював використання певних форм роботи (парної, групової). Дистанційний режим навчання зумовив вчителів: вносити зміни в організацію ходу навчання, зокрема, перенесено на пізніше частину групових проєктів; змінювати формат виконання окремих завдань, наприклад, статистичні таблиці заповнювали не учні, а вчитель, який демонстрував їх на екрані комп'ютера, діаграми будували не колективно, а вчитель онлайн за допомогою функції ДІАГРАМА тощо. Учителі презентували свої доробки у творчих групах та на освітніх сторінках соціальних мереж.

У розробленій технології акумульована система завдань, яка забезпечує засвоєння програмового змісту. Використання комп'ютерних технологій лише доповнює і коригує систему завдань, не замінюючи її.

У ході дослідження виявлено, що дотримання технологічного ланцюжка педагогічних та навчальних дій в умовах дистанційного/змішаного навчання сприяє досягненню запланованого результату: учні оволоділи основними вміннями роботи з таблицями та діаграмами, визначеними програмою, та загальними вміннями працювати з інформацією, зокрема, збирати і подавати інформацію, вирішувати, які форми представлення даних є найбільш доречні та чому; інтерпретувати дані, представлені у багатьох контекстах.

Також встановлено, що робота з таблицями та діаграмами розширює кругозір дітей, підвищує мотивацію до навчання, викликає цікавість до предмета пізнання, формує вміння коротко і чітко висловлювати свою точку зору; сприяє реалізації міжпредметних та внутрішньопредметних зв'язків.

Андрійчук Валентина Вікторівна,
завідувач лабораторії дошкільної та початкової освіти,
Рівненський обласний інститут післядипломної
педагогічної освіти, м. Рівне

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ НАВИЧКИ ПИСЬМА УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ (АВТОРСЬКА МЕТОДИКА)

Державний стандарт початкової освіти (далі – Державний стандарт), затверджений постановою Кабінету Міністрів України 21 лютого 2018 р. № 87 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 24 липня 2019 р. № 688) передбачає організацію освітнього